

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET**

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Pr. jeno	27. 02. 2024.		
Ug. jec.	Broj	Prilog	Vrijednost
03	77/4		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta od 28. 12. 2022. godine imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod nazivom *Ekranizacija književnoumjetničkih djela i njen uticaj na čitalačke navike srednjoškolaca*, kandidatkinje Amine Kuč, Studijski program Crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti, u sljedećem sastavu: prof. dr Sonja Nenezić, članica, doc. dr Jasmina Nikčević, članica i prof. dr Dušanka Popović, mentorka. Komisija Vijeću Filološkog fakulteta podnosi izvještaj o ocjeni master rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad pod nazivom *Ekranizacija književnoumjetničkih djela i njen uticaj na čitalačke navike srednjoškolaca* kandidatkinje Amine Kuč sadrži 89 stranica i, u skladu s Pravilima studiranja na master studijama Univerziteta Crne Gore, počinje sadržajem i apstraktom na engleskom jeziku, nakon čega slijede cjeline: *Uvod, Film i književnost – teorijsko utemeljenje, Film u nastavi, Metodologija istraživanja, Rezultati i diskusija rezultata, Književna djela i njihove filmske adaptacije u nastavnoj praksi, Zaključak i Literatura*. U prilogu se nalazi popis grafikona, tabela i fotografija korišćenih u radu, kao i anketni upitnici namijenjeni nastavnicima jezika i književnosti i učenicima u srednjim školama, oba koncipirana u skladu s predmetom i ciljevima istraživanja.

U cjelini *Uvod* kandidatkinja daje pregled rada po poglavljima i u cjelini, iznoseći razloge za realizaciju provedenog istraživanja. U radu se razmatra upotreba i zastupljenost ekranizovanih književnoumjetničkih djela na časovima CSBH jezika i književnosti u srednjim školama, kao i efekti takvih aktivnosti na čitalačke navike srednjoškolaca. Predmet istraživanja kandidatkinja povezuje s karakteristikama savremene nastave književnosti koja, prije svega, treba da bude problemska, stvaralačka i istraživačka, ukazujući na programske zahtjeve u kojima se ističe osposobljenost učenika da ocijene film kao rezultat savremenog umjetničkog izraza, opišu filmska izražajna sredstva (scenario, kadar, montaža, gluma, scenografija,

kostimografija, muzika...), prepoznaju karakteristike sinopsisa, scenarija, knjige snimanja i dr., osposobljavajući se za kritičko prihvatanje poruka s ekrana i razvijajući estetsku osjetljivost za vrijednosti koje se prenose filmskom umjetnošću. Takođe, ističe se da učenici uočavaju vezu između književnoumjetničkog i filmskog ostvarenja i razumiju odnose i relacije između ove dvije umjetnosti. U *Uvodu* kandidatkinja ističe i mogućnost unapređivanja nastave književnosti kroz ispitivanje uticaja povezanosti književnosti i filma što je i bio motiv za realizaciju navedenog istraživanja.

U prvom poglavlju *Film i književnost – teorijsko utemeljenje*, kandidatkinja analizira osnovne karakteristike književne i filmske umjetnosti komparirajući ih s više stanovišta. Ona razmatra nekoliko termina koje ističu teoretičari ove oblasti (Lilić, 2020; Uvanović, 2008) a koji predstavljaju sponu između književnosti i filma i ukazuju na period njihovog eksperimentisanja i povezivanja: postmodernizam, medij, film i adaptacija. Modernistička i postmodernistička poetika zagovaraju imitaciju filmske tehnike u književnosti, pa književna djela koja pripadaju modernizmu i postmodernizmu nastaju pod snažnim uticajem filma kako zbog različitih filmskih postupaka, tako i zbog komunikacije koja u potpunosti ukida razliku između fikcije i stvarnosti. Kandidatkinja navodi i karakteristike postmodernizma koji najavljuje dekonstrukciju tradicionalnih načela i u književnosti i u filmu i donosi nove ideje kada su u pitanju stil, naracija i pripovijedanje. Iako se smatralo da romani koji prikazuju unutrašnja stanja likova nijesu pogodni za filmsku adaptaciju, te da su to samo romani u kojima je radnja fizička i spoljašnja, pravac kojim se kretao razvoj filma bio je usmjeren ka prikazivanju unutrašnjeg stanja likova, pa se i u filmskoj umjetnosti uspijelo da, kroz prikazivanje ljudske spoljašnjosti, dopre do najdubljih slojeva ljudske psihe. U istoj cjelini autorka razmatra posebnosti filma kao audio-vizuelnog medija i značaj razumijevanja takvog pojma za uočavanje povezanosti književnosti i filma. Takođe, razmatra komparativni pristup književnosti i filmu posebno ističući osnovnu sličnost između ove dvije umjetnosti – narativnost, zatim fenomen književnog i filmskog lika, kao i teoriju adaptacije tj. transponovanja priče iz jednog medija u drugi.

U drugom poglavlju *Film u nastavi*, kandidatkinja razmatra mogućnosti inkorporacije filma kao savremenog nastavnog sredstva u nastavu književnosti, kao i filmskih adaptacija književnoumjetničkih djela u nastavni proces prije, tokom i nakon njihove interpretacije. Zatim, prateći brojne autore i njihova istraživanja – analizira kriterijume za izbor navedenih adaptacija, i uopšte, metodičke modele organizacije nastave filma, obuhvatajući i odnos učenika prema filmskoj umjetnosti. Istovremeno, predstavila je zaključke istraživača o odnosu srednjoškolaca prema ekranizovanim književnim djelima ističući pritom značaj estetske i

emocionalne osjetljivosti učenika u ovom domenu, njihovom identifikovanju sa određenim književnim/filmskim junacima i otklonu od njih.

U trećem poglavlju *Metodologija istraživanja* predstavljen je metodološki pristup naznačenom problemu, dakle, jasno istaknuti predmet i cilj istraživanja, izložene hipoteze i navedene metode koje su se tokom istraživanju koristile (komparativna metoda, metoda analize i sinteze, deskriptivna metoda). Istraživanje je bilo kvantitativnog tipa realizovano putem anketnih upitnika na relevantnom uzorku nastavnika i učenika. Pitanja u oba anketna upitnika bila su otvorenog i zatvorenog tipa, pri čemu se pitanjima otvorenog tipa nastojao utvrditi odnos nastavnika i učenika prema filmskim adaptacijama književnoumjetničkih djela i njihovoj ulozi u procesu motivacije za čitanje, samom procesu čitanja, analizi i razumijevanja djela i, uopšte, u prihvatanju djela u njegovoj cjelovitosti. Autorka rada nastojala je da, na osnovu mišljenja ključnih učesnika obrazovnog procesa, utvrdi koje su to prednosti i nedostaci filmskih adaptacija u nastavi, koja se ekranizovana književna djela najčešće koriste na časovima književnosti, kakav je odnos nastavnika i učenika prema uključivanju filmskih adaptacija književnoumjetničkih djela u nastavu književnosti, koliko one motivišu učenike da djelo pročitaju i, konačno, šta radije biraju – film ili knjigu.

U četvrtom poglavlju *Rezultati i diskusija rezultata* grafički su prikazani rezultati kvantitativnog istraživanja i razvijena diskusija o svakom pojedinačnom pitanju. Rezultati su raspoređeni u tri cjeline: zastupljenost ekranizovanih književnoumjetničkih djela u srednjoj školi (gimnaziji i srednjim stručnim školama), upotreba ekranizovanih književnoumjetničkih djela u srednjoj školi (gimnaziji i srednjim stručnim školama) i odnos srednjoškolaca prema ekranizovanoj verziji književnoumjetničkih djela. Uz kvantitativne podatke, autorka navodi i komentare ispitanika o određenim pitanjima, što istraživanju donekle daje i kvalitativni karakter.

Četvrto poglavlje *Književna djela i njihove filmske adaptacije u nastavnoj praksi* sadrži predloge autorke u odnosu na primjenu filmskih adaptacija književnoumjetničkih djela u neposrednom nastavnom procesu, prije svega u procesu motivisanja učenika za njihovo čitanje. Takođe, ona navodi methodske pristupe filmskim adaptacijama koje predlažu pojedini metodičari (Bjedov, Težak).

U petom poglavlju saopšteni su zaključci istraživanja kao sinteza cjelokupnog rada. Rezultati su pokazali da se filmske adaptacije koriste u nastavi književnosti, iako ne intenzivno (zbog različitih ograničavajućih faktora), da se prepoznaju kao izuzetno motivaciono sredstvo koje kod mladih pospješuje želju za čitanjem i, konačno, unapređuje njihove čitalačke navike. Ekranizovana književnoumjetnička djela prepoznata su, dakle, kao korisno nastavno sredstvo u srednjoškolskom obrazovanju koje doprinosi i olakšava put ka većoj povezanosti učenika s

knjigom i ka razvoju njihovih čitalačkih navika. Nastavnici CSBH jezika i književnosti, istakli su da film u nastavi pozitivno utiče na mlade, te da se kao savremeno nastavno sredstvo može iskoristiti u cilju poboljšanja nastave književnosti. Učenicima je film blizak iz više razloga, a posebno što olakšava razumijevanje književnog djela onda kada čitanjem ne uspijevaju da formiraju predstave o nekom događaju, liku ili vremenskom kontekstu djela. Filmske adaptacije podstiču učenike na upoređivanje filma i književnosti i uočavanje specifičnosti oba medija kroz zapažanje načina na koji je neka priča prezentovana u jednom i drugom mediju. Zavisno od medija, pojedini djelovi priče se mijenjaju, adaptiraju, transformišu ili potpuno izostavljaju i uklanjaju. Učenici stiču znanje o filmu i o književnosti, oblikuju svoj stil i ukus (filmski, književni), razvijaju kritičko mišljenje kroz kritički odnos prema porukama koje primaju s ekrana, a koje svakodnevno, na različite načine, dopiru do njih. Gledanjem filmskih adaptacija učenici razvijaju govorne i jezičke vještine kroz brojne aktivnosti koje gledanje filmskog djela prati, ali i one koje slijede (diskusija o gledanom, pisano stvaralaštvo, preuzimanje uloge režisera i sl.). Uvođenje filma u nastavu književnosti doprinosi usvajanju teorijskih znanja o filmu, filmskim izražajnim sredstvima i tehnikama i lakšem upoređivanju s književnim ostvarenjem.

Primjena filma može, međutim, imati i svoje nedostatke ukoliko se ne koriste pogodni metodički načini za njegovu realizaciju. Ispitanici su istakli da filmska adaptacija ne smije da bude zamjena za književno djelo. Važan rezultat istraživanja jeste i konstatacija ispitanika da nastavnik treba da posjeduje značajan korpus znanja iz oblasti filmske umjetnosti kako bi takva nastava dala dobre rezultate.

Šesti dio čini popis literature korišćene prilikom izrade master rada, a čini je popis recentnih naslova, kao i klasika iz oblasti nauke o književnosti, te metodike nastave književnosti i filma.

Master rad *Ekranizacija književnoumjetničkih djela i njen uticaj na čitalačke navike srednjoškolaca* kandidatkinje Amine Kuč značajan je i originalan doprinos razumijevanju i, nadamo se, još intenzivnijoj primjeni filma u nastavni književnosti, posebno u domenu unapređenja čitalačkih navika srednjoškolaca. Realizovano istraživanje može poslužiti kao podloga i inspiracija za neka buduća istraživanja ove problematike, npr. ispitati interesovanja učenika u odnosu na filmske adaptacije djela savremene književnosti.

U radu koji je predmet ove ocjene, kao i u pojedinačnim poglavljima, autorka Amina Kuč pokazala je da posjeduje znanja iz oblasti književnosti, kao i specijalistička znanja iz metodike nastave književnosti, a umješnim definisanjem predmeta i cilja istraživanja, istraživačkog korpusa, metoda i tehnika istraživanja u procesu prikupljanja podataka, kao i

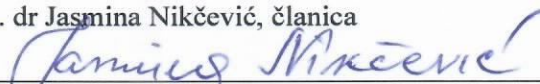
njihove obrade i diskusije, te izvođenjem zaključaka, pokazala je da vlada metodologijom naučnog istraživanja na nivou potrebnom za izradu master rada.

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da izvještaj prihvati i odobri javnu odbranu master rada kandidatkinje Amine Kuč.

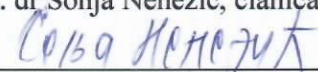
Nikšić, 16. februar 2024.

KOMISIJA

Doc. dr Jasmina Nikčević, članica

Prof. dr Sonja Nenezić, članica

Prof. dr Dušanka Popović, mentorka

